

PROJECT IN DE KIJKER

Vluchtelingen in vrijwilligerswerk

Het Vlaams Steunpunt Vrijwilligerswerk vzw is principieel voor een zo ruim mogelijke toegankelijkheid tot het vrijwilligerswerk voor iedereen. Uit cijfers blijkt echter dat niet iedereen de weg vindt tot vrijwilligerswerk. Het project 'Vluchtelingen in vrijwilligerswerk', dat we met financiering van Fedasil uitvoeren, focust op vrijwilligerswerk en asielzoekers en/of vluchtelingen. Het is immers een manier om de maatschappelijke integratie te vergemakkelijken.

De vrijwilligerspraktijk leert ons twee dingen. Ten eerste, dat er een grote bereidheid bestaat bij mensen om zich in te zetten voor asielzoekers en vluchtelingen. Ten tweede, dat asielzoekers en vluchtelingen (verder in de tekst afgekort tot vluchtelingen) absoluut niet te beroerd zijn om te vrijwilligen. Er zijn in het werkveld zoveel prettige praktijken te rapen, straffe verhalen, schone samenwerkingen.

Met het project 'Vluchtelingen in vrijwilligerswerk' willen we nagaan hoe we de inschakeling van vluchtelingen kunnen faciliteren. Om de vragen, knelpunten en problemen te detecteren, startten we met een open bevraging bij organisaties, lokale besturen en opvangstructuren. Zetten ze nu al in op de doelgroep? Wat is daarvan

de meerwaarde voor alle partijen? Wat zijn de aandachtspunten? Maar ook: wat weerhoudt organisaties om vluchtelingen te laten vrijwilligen?

Er lijkt een grote honger te bestaan naar informatie over de regelgeving. Laat de Vrijwilligerswet toe dat vluchtelingen vrijwilligen? Het antwoord is positief. Dat kan perfect sinds 2014. De regelgeving belemmert aldus niet de inzet, maar wat dan wel?

Ongeveer de helft van de bevroegde organisaties (opgelet: geen wetenschappelijk onderzoek!) geeft aan vluchtelingen in te zetten. Meestal heeft men daar positieve ervaringen mee, hoewel het soms ook wat stroef loopt. Het feit dat de communicatie niet altijd evident is, blijkt de

belangrijkste barrière. Het smooit de goesting van organisaties om vluchtelingen in te zetten, uit angst dat ze elkaar niet verstaan en omdat ze niet goed weten hoe instructies te geven en de vrijwilligers te begeleiden. Een goede praktijk, zo blijkt, is de communicatie zo eenvoudig mogelijk te maken, eventueel te werken met beelden, enzovoort.

De anderstaligheid is echter voor een aantal organisaties, zeker als ze dienstverlenende activiteiten opzetten naar de doelgroep, een troef: ze zetten vrijwilligers in om ter plekke te tolken, mensen wegwijs te maken, en dergelijke meer. We stelden met onze eigen ogen vast dat organisaties die inzetten op wat vluchtelingen wél kunnen, spontaan ook tal van bereidwillige vluchtelingen vinden als vrijwilligers.

We stelden ook vast dat het begrip 'vrijwilligerswerk' niet gekend zou zijn in andere culturen, en dat het moeilijk is om uit te leggen wat 'gratis werk' betekent. Hier ligt een uitdaging voor ons als Steunpunt om een heldere invulling van het concept vrijwilligerswerk te geven. Want, in feite gaat het niet om 'gratis' werk maar om inzet waarvoor mensen kiezen, om zoveel andere redenen dan geld te verdienen. De vluchtelingen waarmee we spraken, hechten - hoewel ze vaak met schaarse middelen moeten rondkomen - daaraan net zo min belang, vermits ze zoeken naar leerkansen, oefenkansen om die moeilijke Nederlandse taal onder de knie te krijgen, het ontwikkelen of onderhouden van hun competenties, hun tijd op een zinvolle manier in te vullen, en vooral ook iets betekenen en terug-

geven aan die samenleving die hen ontvangt.

Hiermee is meteen ook al duiding gegeven aan de meerwaarde van vrijwilligerswerk voor vluchtelingen. Maar welke meerwaarde zien organisatoren van vrijwilligerswerk in de vluchtelingen? Ook hier zien we uitgebreide opsommingen: openheid in de organisatie, andere culturen leren kennen, het aantal vrijwilligers in de organisatie op peil houden, leren samenwerken met anderen en een rol spelen in de integratie en wederzijds begrip.

Toch is het niet al rozengeur en maneschijn. De helft van de organisaties die de bevraging invulden, hebben nog geen vluchtelingen die vrijwilligen. Een absolute minderheid geeft aan daarin geen interesse te hebben; de meerderheid weet niet hoe eraan te beginnen en heeft ondersteuning nodig om activiteiten dusdanig af te bakenen.

Dat is dan ook het doel van het project 'Vluchtelingen in vrijwilligerswerk': ervaringen en goede praktijken verzamelen om die in een digitaal dossier te bundelen. Daar zullen ook tips en instrumenten te raadplegen zijn, waardoor het inzetten van vluchtelingen als vrijwilligers haalbaar wordt voor de organisaties die thans nog koudwatervrees hebben.

Bovendien zetten we in op het (permanent) verstrekken van correcte informatie over de vrijwilligerswet, vermits de regels zekerheid bieden aan zowel organisatoren van vrijwilligerswerk als aan de vrijwilliger, vluchteling of niet.

Eva Hambach

Directeur Vlaams Steunpunt Vrijwilligerswerk vzw
www.vlaanderenvrijwilligt.be